

OM GRÅBEIN OG HATETS ANATOMI

Jeg tror det er viktig å ta på alvor en sosialpsykologisk side av rovdyrkonflikten. I går var det en som skreiv inn til gruppa Bygdefolk for rovdyr og sa "tenk så problemfritt livet ville vært uten ulv". Men det ville det sjølsagt ikke. Livet vil jo ikke bli problemfritt uten ulv! Men det er en interessant ytring, og jeg tror kanskje ulven har fått en enorm symbolverdi for de problemene en del folk på bygdene opplever. Sinnet kommer av at de ikke sjøl helt skjønner hva som hender, og at de i bunn og grunn føler en enorm tilkortkommenhet. Jeg tenker bare fritt: i løpet av noen generasjoner tømtes bygdene for ungdom; de dro inn til byen og ei ny tid, og Prøysen beskriver levende hvordan en del av dem kom tilbake og var blitt for fine for hjembygda si. De som blei igjen, hvilken motivasjon hadde de? Ikke veit jeg, men mange av dem så nok ikke for seg en framtid som akademikere eller funksjonærer. I stedet ble de sittende og se hvordan bygda tørka inn, og hvordan mange gamle slitere ikke lenger hadde noe å tro på.

Bønder har ikke hatt særlig status på lenge, og verden i dag er strukturert på en sånn måte at en bonde må bruke mer enn et døgn på å tjene det en frisør kan be om etter en halvtimes klipp. Det nytter ikke å hevde at "jammen, vi produserer jo maten alle trenger!" For mat har ingen verdi, den skal bare være billig. Og i overflod. Når ingen bryr seg og folk flest later til å synes bønder er dumme, treige og late, er det ikke til å undre seg over verken raseriet eller at konflikten forskyves til noe annet enn hva det egentlig handler om. Dette er en kjent side av hatets anatomi; når en føler seg pressa, men ikke kan ordne opp med den det gjelder, enten fordi en ikke sjøl ser hva som skjer, eller fordi overmakten er for stor, plasseres de vanskelige følelsene over på noe annet - som ikke kan forsvare seg.

Dette er, etter min mening grunnen til at lisensjakt som konfliktdempende tiltak er så håpløst, en kan ikke dempe konflikter ved tiltak som ikke har med konflikten å gjøre! I Sverige ble det gjort en studie om rovdyrproblematikken av samfunnsvitere, ikke biologer. Samtalene mellom forskere og lokalbefolkning ble annerledes, og det kan virke som om noen følte seg mer sett og hørt, for i et tilfelle sies det: "det är ju inte vargen vi är förbannade på!" Og så fortelles det om dette med lokalsamfunn som ikke fungerer, om liv som har blitt til eksistens, og at folk som har vært vant til å ordne opp sjøl får pålegg fra "sentrale myndigheter" - som ingen noen sinne har sett!

Et raseri som uttrykkes med vikarierende argumenter; at det hevdes å være en annen årsak til problemet enn det som er tilfelle – kan ikke bli forståelig for andre. Sånn mener jeg rovdyrargumentasjonen er; det er vanskelig å ta noen av argumentene på alvor, som at 25 ulver skal utgjøre et være eller ikke-være for den norske bonden. Og at ingen som uttaler seg positivt om rovdyr veit hva de snakker om; de er enten byfolk eller har ikke sett en sau. Hvis det fastholdes at "jo, jeg har bodd på bygda hele mitt liv, og faren min har drevet med sau hele livet", så ljuger de. I tillegg går diskusjonen hele tida etter person og ikke sak, mest mulig under beltet. Det er ikke ønske om en saklig debatt, det er ikke ønske om løsning.

Hvorfor? Fordi da blir det åpenbart at "problemet" ikke var det egentlige problemet? Livet blir ikke uproblematisk uten ulv, og folk slutter heller ikke å sulte i den tredje verden, slik det blei framstilt i en artikkel her forleden. Men kanskje kan vi forsøke å finne den tredje vei. Jobbe for et samfunn hvor bøndene får tilbake verdigheten, og hvor vi stiller rimelige krav til dem. Økonomisk kompensasjon er ingen god medisin for manglende sjølrespekt.

av Victoria Østrem Poléo

